[Kamerstuknummer] **Voorstel van wet van het lid Kathmann tot wijziging van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de bescherming van consumenten tegen manipulatieve handelspraktijken van online platforms (Wet tegen manipulatief ontwerp)**

Nr. 2 **VOORSTEL VAN WET**

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is regels te stellen ter bescherming van consumenten tegen manipulatieve handelspraktijken van online platforms;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 193a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt onderdeel e als volgt gewijzigd:

a. “overeenkomst” wordt vervangen door “transactie”.

b. Na “of, en, zo ja, hoe,” wordt ingevoegd “wanneer, hoe vaak,”.

c. Na “op welke voorwaarden hij een product koopt,” wordt ingevoegd “een product of dienst gebruikt of blijft gebruiken,”.

d. Na “in verband met het product,” wordt ingevoegd “of interactie aangaat met een product of dienst, of data afstaat aan de handelaar”.

2. Er wordt na onderdeel p een onderdeel toegevoegd, luidende:

p. *digitaal product*: een product dat deels een digitale dienst is of een product dat afhankelijk is van een digitale dienst.

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Deze afdeling is niet van toepassing op diensten die geheel een kansspel zijn en onder de Kansspelwet vallen.

CONCEPT

B

Artikel 193b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid, slotzin, wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

2. Na het tweede lid worden vier leden ingevoegd, luidende:

2a. De vereisten van professionele toewijding verplichten voor digitale diensten en digitale producten dat deze in ieder geval standaard ethisch, niet verslavend en niet manipulatief ontworpen, aangeboden of gebruikt worden en dat het ontwerp, de werking en evaluatie van digitale diensten of digitale producten het belang van de consument, inclusief dat van kwetsbare consumenten, dient, rekening houdend met fundamentele rechten van consumenten. Dit houdt in dat de handelaar van een digitale dienst of een digitaal product geen misbruik maakt van de asymmetrische machtspositie tussen handelaren en consumenten.

2b. De bewijslast dat aan deze verplichting is voldaan, rust op de handelaar.

2c. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de technische maatregelen die door de handelaar genomen kunnen worden om aan de vereisten van professionele toewijding te voldoen.

2d. Handelaren moeten informatie over keuzes die tijdens het ideeënvormings-, ontwerp- en ontwikkelingsproces van een digitale dienst of digitaal product zijn gemaakt, documenteren en in begrijpelijke vorm openbaar maken. Zij moeten deze informatie bijwerken telkens wanneer nieuwe functies in de door hen aangeboden digitale diensten of digitale producten worden geïntroduceerd.

3. Aan het derde lid wordt, onder vervanging van “, of” aan het slot van onderdeel a door een puntkomma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel b door “, of”, een onderdeel toegevoegd, luidende:

c. een manipulatieve handelspraktijk verricht als bedoeld in de artikelen 193ia tot en met 193ic.

C

Na artikel 193b wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 193ba

1. Handelaren zijn verplicht om voor digitale diensten en digitale producten alle aandachttrekkende functies van de desbetreffende dienst of het desbetreffende product standaard uit te schakelen en consumenten de mogelijkheid te bieden om deze functies op een eenvoudige en gemakkelijk toegankelijke manier te activeren.

2. Handelaren zijn verplicht consumenten controle te geven over instellingen van de digitale diensten en digitale producten die de verdeling van de tijd en aandacht van de consument beïnvloeden.

D

Artikel 193c wordt als volgt gewijzigd:

CONCEPT

1. In het eerste lid, slotzin, wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

2. In het tweede lid, onderdeel b, slotzin, wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

E

Artikel 193d wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt na “wordt weggelaten” ingevoegd “of op een manier wordt gepresenteerd die toegang tot of begrip van deze informatie onnodig bemoeilijkt”, wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie” en wordt aan het slot van dat lid toegevoegd “of dat niet in het belang van de consument is”.

2. In het derde lid wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

F

In artikel 193h, eerste lid, wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

G

Na artikel 193i worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 193ia

1. Een handelspraktijk is manipulatief indien de keuzevrijheid of vrijheid van handelen van de gemiddelde consument met betrekking tot de digitale dienst of het digitale product wordt beperkt of kan worden beperkt zoals praktijken die inspelen op:
   a) de kwetsbaarheden van consumenten of cognitieve-, psychologische- of gedragskenmerken van consumenten;
   b) een ongelijke informatiepositie ten opzichte van de consument;
   waardoor de gemiddelde consument een besluit over een transactie neemt of kan nemen, dat hij anders niet had genomen of voor doeleinden die niet in het belang van de consument zijn.

Artikel 193ib

1. De volgende handelspraktijken zijn onder alle omstandigheden manipulatief:
a. het verwijderen van alle intuïtieve momenten om een taak te beëindigen of af te ronden of het bemoeilijken van het maken van een bewuste keuze om aan een nieuwe taak te beginnen;
b. gebruikmaken van schijnbaar wisselende variabele beloningen;
c. meldingen bedoeld om de aandacht van consumenten terug te winnen nadat zij een digitale dienst of digitaal product hebben verlaten of uitgezet;
d. aanbevelingsalgoritmen baseren op het maximeren van aandacht, tijd of geld via afgeleide of impliciete gedragssignalen of het exploiteren van kwetsbaarheden;

CONCEPT

e. het rangschikken van aanbevelingen op basis van het aantal, de inhoud en de lengte van interacties van consumenten;

f. ontwerp dat interpersoonlijke relaties of menselijk contact simuleert en een digitale dienst of digitaal product menselijke kenmerken lijkt te geven of anderszins inspeelt op andere menselijke cognitieve-, psychologische- of gedragskenmerken

g. het gebruiken van eerdere inputs en gegevens van consumenten voor verdere vermenselijking van interactie met digitale diensten of digitale producten.

h. herhaaldelijk dezelfde vraag stellen of keuze geven, nadat de consument al een keuze heeft aangegeven;

i. in-dienst valuta en andere mechanismen die vervagen hoeveel geld consumenten in de dienst besteden;

j. mechanismen waarbij betalen de kans verhoogt om te winnen in digitale diensten en digitale producten;

k. mechanismen waarbij de consument moet betalen om een reeds verworven voordeel in de digitale dienst te behouden;

l. een samenspel van handelspraktijken die op zichzelf niet of vermoedelijk manipulatief zijn, maar in hun totaliteit een manipulatieve omgeving of een manipulatief proces creëren.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen andere handelspraktijken worden aangewezen die manipulatief zijn.

Artikel 193ic

1. De volgende handelspraktijken worden vermoed manipulatief te zijn:

a. handelingen die inspelen op sociaal gevoel van verbondenheid, sociale angst, angst om iets te missen;

b. het toepassen van gamificatietechnieken en spelmechanismen in digitale diensten en digitale producten om het voltooien van taken te belonen of doelen te stellen die de consument niet heeft opgevraagd.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen andere handelspraktijken worden aangewezen die vermoed worden manipulatief te zijn.

H

In artikel 193j, eerste lid, wordt “193i” vervangen door “193ic”.

I

Artikel 194 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

2. In het derde lid wordt “overeenkomst” vervangen door “transactie”.

ARTIKEL II

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende onderdelen verschillend kan worden vastgesteld.

CONCEPT

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

CONCEPT